

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΜΑΪΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

A1. Το κείμενο αναφέρεται στην αξία και χρήση των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης. Αυτοί οι χώροι είναι σημαντικοί γιατί αναδεικνύουν το δημοκρατικό πνεύμα και παράγουν διαχρονικά ψυχαγωγία και πολιτισμό. Επιπλέον, οι διασωθέντες θεατρικοί χώροι φέρουν σε επαφή το παρελθόν με το παρόν μέσω της λειτουργικής χρήσης τους, στοιχείο που αποτελεί σύγχρονη κοινωνική επιταγή. Ο συγγραφέας θεωρεί ότι η χρήση των μνημειακών θεατρικών χώρων σήμερα καθίσταται προβληματική λόγω φθορών. Όμως, όταν τα μνημεία είναι κατάλληλα, η καλλιτεχνική και πνευματική χρήση τους αποτελεί το προσφορότερο μέσο προστασίας και συνειδητοποίησης της αξίας τους. Βασική προϋπόθεση αξιοποίησής τους είναι η αναλυτική καταγραφή με την αρωγή αρμόδιων φορέων και επιστημόνων. Τέλος, η προστασία και βιωματική συνειδητοποίηση της αξίας των αρχαίων θεάτρων είναι συνυφασμένη με εκδηλώσεις ανοιχτές στο ευρύ κοινό.

B1. α. Σωστό β. Λάθος γ. Λάθος δ. Λάθος ε. Σωστό

B2. α) Η έβδομη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Ο πρώτος τρόπος ανάπτυξης είναι τα παραδείγματα, καθώς επεξηγείται η έννοια «δεδομένα»: «... δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξής τους». Επίσης, η παράγραφος αναπτύσσεται με διαίρεση, καθώς επιμερίζεται η έννοια των μνημείων, με μέρη διαίρεσης την εξής περίοδο: «των πολύ ή λιγότερο γνωστών... αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη από τις αρχαίες μαρτυρίες».

Άλλος τρόπος ανάπτυξης που θα μπορούσε να ληφθεί ως ορθός – χωρίς να πληροί όλες τις προϋποθέσεις – είναι το αίτιο-αποτέλεσμα (αίτιο: «η καταγραφή όλων των μνημείων», αποτέλεσμα: «... θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου»).

β) **Πρώτα απ' όλα** = Αρχικά, κατά πρώτον, καταρχάς
παράλληλα = Συνάμα, συγχρόνως
εξάλλου = Άλλωστε, ωστόσο.

B3. α) **εκτυλίσσεται** = διεξάγεται, ξεδιπλώνεται, διαδραματίζεται

κατάλοιπα = απομεινάρια, υπολείμματα

επιδίωξη = στόχευση, σκοπός, στόχος

προσέγγιση = επαφής, πλησίασματος

ολοκληρωμένη = καθολική, πλήρη

β) **αναπτυσσόταν** = περιοριζόταν

δράση = αδράνεια, απραξία

ερευνημένων = ανεξερεύνητων, ανεξιχνίαστων

γνωρίζουμε = αγνοούμε

ανάδειξης = υποβάθμισης, υποβίβασης

- B4. α)** Η διπλή παύλα λειτουργεί επεξηγηματικά στον όρο μνημεία «των πολύ ή λιγότερο γνωστών... αρχαίες μαρτυρίες» και συμβάλλει στην καλύτερη κατανόησή του.
- β)** Το πρόσωπο που κυριαρχεί στο κείμενο είναι το γ' (ενικό και πληθυντικό): «αποτελούν, εκφράζουν, ασκήθηκε, ασκούν, εξελίσσεται, εξυπηρετεί, οδηγούν και άλλα». Ο συγγραφέας με τη χρήση του συγκεκριμένου προσώπου προσδίδει στα γραφόμενα αντικειμενικότητα και διατυπώνει τις απόψεις του σ' επίσημο ύφος.

Γ1. Προσφώνηση:

Αξιότιμε Δήμαρχε,

Αγαπητοί συνδημότες,

Ενδεικτικός πρόλογος:

Είναι μεγάλη τιμή για εμένα να βρίσκομαι σήμερα εδώ, για να μοιραστώ μαζί σας το έντονο ενδιαφέρον - ή μάλλον το πάθος - για την ανάδειξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και να συμμετάσχω στο διάλογο για την αναζωογόνηση της σχέσης μας με τους χώρους και τα μνημεία μέσα από δράσεις και δρώμενα που θα προβάλλουν τη διαχρονική τους αξία και θα διαφυλάσσουν την ομορφιά τους στο πέρασμα του χρόνου.

Μεταβατική παράγραφος:

Η Ελλάδα, χάρη στη γεωγραφική της θέση και την ιστορία της είναι ένα πολύχρωμο και εντυπωσιακό μωσαϊκό αρχαίων και νεότερων μνημείων με ανυπέβλητη και διεθνώς αναγνωρισμένη αρχαιολογική, ιστορική και εθνολογική αξία. Όμως, αρκετοί συμπολίτες μας και κυρίως οι νεότεροι, δε διαθέτουν τη γνώση, που θα τους επιτρέψει τη συναισθηματική και διανοητική πρόσληψη των μνημείων ως ζωντανών συνδετικών δεσμών του αρχαίου με το σύγχρονο κόσμο, που θα τους παροτρύνει να τα επισκεφθούν.

Α' ζητούμενο: «Η αξία των μνημείων»:

Η πλούσια, υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά που καλούμαστε να διαχειριστούμε αποτελεί ζωτικό κομμάτι της ταυτότητάς μας, χτίζοντας γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, ανάμεσα στο τοπικό και το εθνικό. Προάγει την ανάπτυξη, γίνεται πόλος έλξης περιηγητών και τουριστών, ενισχύει την κοινωνική συνοχή και συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην κοινότητα.

Ενδεικτική σχεδιαγραμματική απάντηση για την αξία των μνημείων:

- Αποτελούν απαραίτητα ιστορική πηγή αντανάκλασης των αντιλήψεων (θρησκευτικών, πολιτικών, καλλιτεχνικών) και του τρόπου ζωής μιας συγκεκριμένης περιόδου και μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας – εθνότητας.
- Είναι στοιχείο εθνικής ταυτότητας, μέσο εθνικής συσπείρωσης και ομοψυχίας (προσδιορίζει και ενισχύει την ταυτότητα ενός έθνους).

- Τα μνημεία, αναπόσπαστο κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος το αναδεικνύουν και αναδεικνύονται μέσα από αυτό. Το κάθε αρχιτεκτονικό μέλος είναι άρτιο και μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία και με το φυσικό περίγυρο. Το χαρακτηριστικό αυτό συναντάται ιδιαίτερα στην κλασική εποχή αποκαλύπτοντας την αξία της ατομικότητας στην πολιτική ζωή η οποία ήταν απόλυτα συμβατή και συμπλεύσιμη με τη συλλογική συνείδηση και δράση.
- Προσφέρουν αισθητική απόλαυση, ένα εναλλακτικό αισθητικό βίωμα ως φυγή από την εμπορευματοποίηση και την ομοιομορφία της τέχνης της εποχής, ενώ, παράλληλα, εξοικειώνοντας με το ωραίο δημιουργούν την τάση του υψηλού σε όλα τα επίπεδα της ζωής προσανατολίζοντας στην πνευματική και ηθική προαγωγή του ανθρώπου.
- Αποτελούν αφορμή για φιλοσοφικό στοχασμό, για ενδοσκόπηση και προσωπικό απολογισμό. Από αυτή την οπτική η επαφή με τα μνημεία αποβαίνει μέσο ανθρωπιστικής παιδείας και καλλιέργειας και τα μνημεία αποτελούν πηγή έμπνευσης για νέες δημιουργίες.
- Η αισθητική τους σε συνδυασμό με τη σιωπή, τη γαλήνη και τη βραδύτητα που υπαγορεύει ένας αρχαιολογικός χώρος ή χώρος έκθεσης μνημείων μπορούν να λειτουργήσουν ως αντιστάθμισμα στην υπερβολή, την ένταση και την εξαντλητική ταχύτητα που υπαγορεύει ο καταναλωτικός και υλιστικός χαρακτήρας της σύγχρονης εποχής. Τα μνημεία δημιουργούν δέος για την ανθρώπινη επινοητικότητα και τη δύναμη της ανθρώπινης φύσης να αντιμάχεται τη φθαρτότητα και να αφήνει τα ίχνη της στο χρόνο.
- Τα μνημεία στο πλαίσιο ενός οργανωμένου πολιτικού σχεδιασμού μπορούν να αποτελέσουν μέσο ενίσχυσης του τουρισμού και της οικονομίας της χώρας μας που χωρίς να οδηγεί σε εμπορευματοποίηση και κατάχρηση θα προβάλλει τον πολιτισμό και την ποιότητα της ελληνικής τέχνης.

Β΄ ζητούμενο

Ενδεικτική σχεδιαγραμματική απάντηση για τις δραστηριότητες και τις δράσεις πολιτών και κυρίως των νέων:

- Δραστηριότητες δήμου: οργανωμένες περιηγήσεις και ξεναγήσεις στα μνημεία της περιοχής
- Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων συμβατών με το χώρο:
Για παράδειγμα, παραστάσεις αρχαίου δράματος σε αρχαία θέατρα και ενίσχυση του θεσμού «πολιτιστικός Αύγουστος»
Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο: προβολή αρχαιολογικών χώρων με τη συνδρομή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ενίσχυση του θεσμού της ελεύθερης πρόσβασης σ' αυτούς.
- Τα μουσεία σε συνεργασία με τον υπεύθυνο φορέα οφείλουν / μπορούν να επιχειρήσουν ένα άνοιγμα στο ευρύ κοινό με: τον εκσυγχρονισμό των εποπτικών μέσων, την προβολή τους στο διαδίκτυο (εικονικές περιηγήσεις), διοργάνωση θεματικών εκθέσεων για ανάδειξη των μόνιμων εκθεμάτων, προώθηση του προγράμματος «μια νύχτα στο μουσείο» που εξοικειώνει τα παιδιά και τους εφήβους με τα μνημεία και την ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

- Πολιτιστικοί φορείς και ιδρύματα: προώθηση προγραμμάτων – περιηγήσεων και εκθέσεων – για τη γνωριμία των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.
- Εκπαίδευση:
 - μετάδοση ουσιαστικής γνώσης σχετικά με την αξία και κυρίως την ιστορία των μνημείων
 - βιωματική επαφή – οργανωμένες επισκέψεις
 - προγράμματα όπως η δράση: «υιοθετείστε ένα μνημείο» (βλ. σχολικό βιβλίο κείμενο «Σχολεία υιοθετούν μνημεία»)
 - εκπόνηση εργασιών από τους μαθητές και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων
 - αξιοποίηση ηλεκτρονικών μέσων (εικονική περιήγηση σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους)
 - διαθεματική εκπαίδευση (διάχυση πληροφοριών γύρω από τα μνημεία σε μεγαλύτερο φάσμα)
- Οικογένεια: επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους
- Μ.Μ.Ε: Διαφημιστικές εκστρατείες που προωθούν τον πολιτισμό και εκπομπές αφιερωμένες στα μνημεία και στις αντίστοιχες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Επίλογος:

Κλείνοντας, αξίζει να τονιστεί για άλλη μια φορά ότι η αναγνώριση της πολιτισμικής κληρονομιάς προκύπτει από τις δράσεις κάθε γενιάς που αποσκοπούν στην προσέγγιση και εξοικείωση με τα μνημειακά πολιτιστικά κατάλοιπα του τόπου μας. Στόχος μας οφείλει να είναι η αποτροπή του κινδύνου απώλειας του νοήματος του οποίου ζωντανοί φορείς είναι τα μνημεία, ώστε αυτό να μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά ενδυναμώνοντας την αίσθηση της εθνικής ταυτότητας και τροφοδοτώντας δημιουργικά το μέλλον μας.

Αποφώνηση:

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας και αναμένουμε την παρουσία σας στις εκδηλώσεις του Δήμου μας!